

WSTĘP	13
Rozdział 1. SPOŁECZNY PROCES GOSPODAROWANIA A EKONOMIA	
<i>(Jerzy Wilkin)</i>	17
1.1. Potrzeby człowieka i możliwości ich zaspokajania	17
1.2. Gospodarowanie, ekonomizacja działań ludzkich i nauka o gospodarowaniu	22
1.3. Społeczne ramy gospodarowania	24
1.4. System gospodarczy i systemowe uwarunkowania procesów ekonomicznych	25
Literatura uzupełniająca	29
Pytania kontrolne do rozdziału	29
Rozdział 2. JAK EKONOMIŚCI ANALIZUJĄ PROCES GOSPODAROWANIA?	
PODSTAWY METODOLOGICZNE EKONOMII <i>(Jerzy Wilkin)</i>	30
2.1. Ekonomia jako nauka	30
2.2. Modelowe odwzorowywanie rzeczywistości gospodarczej	32
2.3. Rozszerzanie się zakresu badań ekonomicznych i wykorzystania teorii ekonomicznych	36
2.4. Ekonomia pozytywna i normatywna	38
2.5. Ekonomia a polityka ekonomiczna	40
2.6. Klasyfikacja narzędzi analizy ekonomicznej	42
Literatura uzupełniająca	43
Pytania kontrolne do rozdziału	44
Rozdział 3. RYNEK I GŁÓWNE ZASADY JEGO FUNKCJONOWANIA	
<i>(Marek Bednarski)</i>	45
3.1. Istota rynku	45
3.2. Popyt rynkowy	50
3.3. Podaż rynkowa	52
3.4. Równowaga rynkowa	54
3.5. Cenowa elastyczność popytu	59
3.6. Cenowa elastyczność podaży	61
Literatura uzupełniająca	63
Pytania kontrolne do rozdziału	63

Rozdział 4. WYBRANE ZAGADNIENIA TEORII PRZEDSIĘBIORSTWA	64
(Zbigniew Wiszniewski)	
4.1. Pojęcie i cechy	64
4.2. Formy własności i organizacji	66
4.3. Zależność pryncypał-agent	68
4.4. Cele działania przedsiębiorstw	69
4.5. Funkcje przedsiębiorstw	70
4.6. Strategia i planowanie	71
4.7. Zasoby produkcyjne	72
4.8. Finanse przedsiębiorstw	73
4.9. Produkcja	74
4.10. Produkcja w długim okresie	78
4.11. Dobór struktury produkcji	80
4.12. Systemy produkcji wyrobów	83
4.13. Koszty okazji	84
4.14. Koszty własne produkcji	85
4.15. Krótkookresowa analiza kosztów	87
4.16. Długookresowe krzywe kosztów	90
4.17. Wybór nakładów przez firmę	92
4.18. Próg rentowności	94
4.19. Ocena wyników przedsiębiorstwa	96
4.20. Międzyokresowy wybór	99
4.21. Rozwój teorii firmy	101
Literatura uzupełniająca	102
Pytania kontrolne do rozdziału	102
Rozdział 5. SEKTOR PUBLICZNY W GOSPODARCE (Joanna Siwińska)	103
5.1. Co to jest sektor publiczny?	103
5.2. Ekonomiczne uzasadnienie interwencji państwa w gospodarce	104
5.2.1. Dobra publiczne	108
5.2.2. Efekty zewnętrzne	110
5.2.3. Niekonkurencyjna konkurencja	111
5.2.4. Niekonkurencyjna informacja	113
5.2.5. Cykl koniunkturalny	114
5.3. Polityka społeczna	116
5.4. Koszty interwencji publicznej — zawodność państwa	118
5.5. Aktywność państwa i wzrost gospodarczy	123
5.6. Sektor publiczny w przyszłości: globalizacja	127
Literatura uzupełniająca	127
Pytania kontrolne do rozdziału	127
Rozdział 6. TEORIA ZACHOWANIA KONSUMENTA (Tomasz Żylicz)	128
6.1. Preferencje konsumenckie, koszyk dóbr i usług, racjonalność	129
6.2. Ograniczenie budżetowe, walrasowskie zbiory konsumpcyjne; równowaga konsumenta a optymalność	132
6.3. Ujawnianie preferencji na rynku	134
6.4. Czynniki wpływające na popyt konsumenta	137
6.5. Dobra i usługi nierynkowe; różne rodzaje wartości	140
Literatura uzupełniająca	142
Pytania kontrolne do rozdziału	142

Rozdział 7. STRUKTURA RYNKÓW A ZACHOWANIE PODMIOTÓW	
<i>(Tomasz Żylicz)</i>	143
7.1. Zasada optymalizacji (racjonalności) działania	143
7.2. Horyzont czasowy analizy i klasyfikacja kosztów	145
7.3. Równowaga na rynku zmonopolizowanym	147
7.4. Równowaga Nasha	149
7.5. Konkurencja na rynku pracy	156
Literatura uzupełniająca	158
Pytania kontrolne do rozdziału	158
Rozdział 8. RYNKI FINANSOWE <i>(Wojciech Grabowski)</i>	159
8.1. Aktywa, zobowiązania, kapitał własny	159
8.2. Przepływy kapitałowe, stopy zwrotu	161
8.3. Stopy procentowe	162
8.4. Wartość pieniądza w czasie	164
8.5. Projekty inwestycyjne	165
8.6. Akcje i obligacje	165
8.7. Wycena papierów wartościowych	166
8.7.1. Wycena obligacji. Rentowność	167
8.7.2. Wycena akcji. CAPM	167
8.8. Rynki finansowe	169
8.8.1. Rynki giełdowe i pozagiełdowe. Rynki pierwotne i wtórne	169
8.8.2. Rynki pieniężne i kapitałowe	170
8.9. Rodzaje transakcji finansowych. Krótka sprzedaż	170
8.10. Ceny rynkowe instrumentów finansowych	171
8.11. Instrumenty pochodne	173
8.11.1. Rynki terminowe	173
8.11.2. Swapy	174
8.11.3. Opcje	175
8.11.4. Pochodne kredytowe	176
8.11.5. Wielkość rynku instrumentów pochodnych	176
8.12. Uwagi końcowe	177
Literatura uzupełniająca	177
Pytania kontrolne do rozdziału	177
Rozdział 9. ŹRÓDŁA I KORZYŚCI Z WYMIANY MIĘDZYNARODOWEJ	
<i>(Jan Jakub Michalek)</i>	178
9.1. Handel światowy i krzywa możliwości produkcyjnych	178
9.2. Równowaga ogólna w gospodarce zamkniętej i otwartej	182
9.3. Klasyczna teoria Davida Ricardo	185
9.4. Neoklasyczna teoria handlu międzynarodowego	188
9.5. Nowa teoria handlu międzynarodowego	194
Literatura uzupełniająca	202
Pytania kontrolne do rozdziału	203
Rozdział 10. PRZESŁANKI I KONSEKWENCJE PROTEKCJONIZMU	
HANDLOWEGO <i>(Jan Jakub Michalek)</i>	204
10.1. Skutki stosowania ceł importowych	204
10.2. Pozataryfowe instrumenty polityki handlowej	212
10.3. Inne przyczyny stosowania protekcjonizmu	219
10.4. Regulacje międzynarodowej polityki handlowej	222
Literatura uzupełniająca	227
Pytania kontrolne do rozdziału	227

Rozdział 11. ELEMENTY TEORII INTEGRACJI GOSPODARCZEJ:	
MIKROEKONOMIA INTEGRACJI (<i>Katarzyna Śledziwska</i>)	228
11.1. Definicja integracji gospodarczej	229
11.2. Etapy integracji gospodarczej	229
11.2.1. Preferencyjne układy handlowe	229
11.2.2. Strefa wolnego handlu	230
11.2.3. Unia celna	231
11.2.4. Wspólny rynek	231
11.2.5. Unia gospodarcza	233
11.2.6. Unia monetarna	233
11.3. Mikroekonomia integracji	234
11.3.1. Neoklasyczna teoria integracji	234
11.3.1.1. Wejście do obszaru unii celnej kraju małego	236
11.3.1.2. Unia celna między dwoma małymi krajami	238
11.3.2. Nowoczesne teorie integracji gospodarczej	239
11.3.2.1. Korzyści skali	239
11.3.2.2. Redukcja siły monopolu	244
11.3.2.3. Zmniejszenie nieefektywności menedżerskiej	245
11.4. Integracja gospodarcza w praktyce	246
11.4.1. Przykłady ugrupowań integracyjnych	246
11.4.2. Historia integracji gospodarczej w Europie	249
11.4.2.1. Powstanie unii celnej	250
11.4.2.2. Powstanie wspólnego rynku	250
11.4.2.3. Powstanie Unii Gospodarczo-Walutowej	251
11.4.3. Strefa wolnego handlu dla artykułów przemysłowych między Polską a Wspólnotami Europejskimi	251
Literatura uzupełniająca	253
Pytania kontrolne do rozdziału	253
Rozdział 12. GOSPODARKA W UJĘCIU MAKROEKONOMICZNYM	
(<i>Urszula Sztanderska</i>)	254
12.1. Makroekonomiczny opis gospodarki	255
12.1.1. Regulacja rynkowa w obrębie sektora prywatnego	255
12.1.2. Rząd w gospodarce rynkowej	256
12.1.3. Gospodarka otwarta	259
12.1.4. Bank centralny w gospodarce otwartej	260
12.2. Mechanizm działania gospodarki w długim i krótkim okresie	262
12.2.1. Długi okres	262
12.2.2. Krótki okres	264
12.3. Mierzenie podstawowych efektów makroekonomicznych	267
12.3.1. Produkt, inwestycje, oszczędności	267
12.3.2. Bezrobocie	271
12.3.3. Inflacja	272
12.3.4. Równowaga zewnętrzna	272
12.4. Zależności podstawowych wielkości makroekonomicznych	273
12.4.1. Prawo Okuna	273
12.4.2. Krzywa Phillipsa	275
Literatura uzupełniająca	278
Pytania kontrolne do rozdziału	278
Rozdział 13. FLUKTUACJE GOSPODARSTWA (<i>Urszula Sztanderska</i>)	279
13.1. Zagregowana podaż i zagregowany popyt	280
13.2. Czynniki kształtujące agregatową podaż w krótkim czasie	282

13.3. Determinanty agregatowego popytu	286
13.3.1. Analiza wydatków	286
13.3.2. Model <i>IS-LM</i>	293
13.3.3. Rola polityki fiskalnej i monetarnej w kształtowaniu popytu agregatowego	296
13.4. Szoki makroekonomiczne i polityka stabilizacji w zamkniętej gospodarce	302
13.5. Wahania produkcji	305
Literatura uzupełniająca	307
Pytania kontrolne do rozdziału	307
Rozdział 14. POLITYKA FISKALNA (<i>Urszula Szanderska</i>)	308
14.1. Budżet, deficyt, dług publiczny	308
14.2. Polityka fiskalna a koniunktura	312
14.2.1. Ekspansywna polityka fiskalna a produkcja	312
14.2.2. Automatyczna stabilizacja koniunktury	314
14.3. Makroekonomiczne cele polityki fiskalnej a równowaga budżetowa	316
14.4. Finansowanie deficytu budżetowego i jego konsekwencje	319
Literatura uzupełniająca	322
Pytania kontrolne do rozdziału	322
Rozdział 15. PIENIĄDZ, BANK CENTRALNY I POLITYKA MONETARNA (<i>Władysław Baka</i>)	323
15.1. Pieniądz	324
15.1.1. Geneza i ewolucja pieniądza	324
15.1.2. Rodzaje i formy pieniądza	328
15.1.3. Funkcje pieniądza	329
15.2. Pieniądz a inflacja	330
15.2.1. Podstawowe modele podaży i popytu na pieniądź	331
15.2.2. Inflacja — przyczyny i skutki	333
15.3. Pomiar i proces kreacji pieniądza w systemie bankowym	336
15.3.1. Agregaty monetarne	336
15.3.2. Proces kreacji pieniądza w systemie bankowym	338
15.4. Bank centralny jako podmiot polityki pieniężnej	341
15.4.1. Rys historyczny	341
15.4.2. Podstawowe cele i funkcje banku centralnego	342
15.4.3. Przesłanki niezależności banku centralnego	344
15.4.4. Cechy i zakres niezależności banku centralnego	346
15.5. Podstawowe założenia i cele polityki pieniężnej	347
15.5.1. Założenia polityki pieniężnej	347
15.5.2. Alternatywne cele polityki pieniężnej	350
15.5.3. Kanały transmisji impulsów polityki pieniężnej	353
15.6. Narzędzia realizacji polityki pieniężnej	355
15.6.1. Narzędzia administracyjne	355
15.6.2. Refinansowanie banków	356
15.6.3. Operacje otwartego rynku	357
15.6.4. Kształtowanie stóp procentowych banku centralnego	359
15.6.5. Działalność informacyjno-perswazyjna	360
Aneks. <i>Strategia polityki pieniężnej po 2003 roku</i>	360
I. Wstęp	360
II. Stan realizacji <i>Strategii na lata 1999–2003</i>	362
III. Strategia polityki pieniężnej	363
IV. Cel polityki pieniężnej	364
V. Kryteria zbieżności	365
VI. Strukturalne uwarunkowania strategii	366

VII. Polityka pieniężna a akcesja do strefy euro	367
VIII. Instrumenty polityki pieniężnej	367
Literatura uzupełniająca	368
Pytania kontrolne do rozdziału	368
Rozdział 16. SKUTECZNOŚĆ POLITYKI MAKROEKONOMICZNEJ W WARUNKACH GLOBALIZACJI I OTWIERANIA SIĘ GOSPODAREK NARODOWYCH (Michał Brzozowski)	369
16.1. Eksport netto i kurs walutowy	369
16.1.1. Tożsamość rachunku dochodu narodowego w gospodarce otwartej	370
16.1.2. Determinanty eksportu netto	372
16.1.3. Determinanty realnego kursu walutowego	374
16.2. Polityka makroekonomiczna w warunkach w pełni giętkich cen	376
16.2.1. Równowaga na rynku funduszy pożyczkowych w gospodarce otwartej	376
16.2.2. Długookresowe skutki polityki fiskalnej w gospodarce otwartej	380
16.3. Polityka makroekonomiczna w warunkach stałych cen	384
16.3.1. Polityka makroekonomiczna przy stałych cenach i płynnym kursie walutowym	385
16.3.1.1. Polityka fiskalna przy stałych cenach i płynnym kursie walutowym	385
16.3.1.2. Polityka pieniężna przy stałych cenach i płynnym kursie walutowym	388
16.3.2. Polityka makroekonomiczna przy stałych cenach i sztywnym kursie walutowym	390
16.3.2.1. Polityka fiskalna przy stałych cenach i sztywnym kursie walutowym	391
16.3.2.2. Polityka pieniężna przy stałych cenach i sztywnym kursie walutowym	393
16.3.3. Skutki dewaluacji	395
Literatura uzupełniająca	397
Pytania kontrolne do rozdziału	397
Rozdział 17. WZROST I ROZWÓJ GOSPODARCZY (Antoni Moskwa)	398
17.1. Terminologia	399
17.2. Lekcja historii	403
17.3. Czynniki wzrostu gospodarczego	405
17.3.1. Zasoby naturalne	405
17.3.2. Czynniki osobowe	406
17.3.3. Kapitał jako czynnik wzrostu i rozwoju gospodarczego	411
17.4. Modele wzrostu gospodarczego	420
17.5. Czynniki instytucjonalno-prawne	423
17.6. Wzrost gospodarczy a dobrobyt	425
17.7. Strategia polityki stymulującej wzrost i rozwój gospodarczy	426
Literatura uzupełniająca	426
Pytania kontrolne do rozdziału	427
Rozdział 18. GOSPODARKA ŚWIATOWA (Włodzimierz Siwiński)	428
18.1. Gospodarka światowa i globalizacja	428
18.2. Rozwój procesów globalizacji	430
18.3. Cechy współczesnej globalnej gospodarki światowej	433
18.4. Zagrożenia globalnej gospodarki światowej	436
Literatura uzupełniająca	444
Pytania kontrolne do rozdziału	445

Rozdział 19. TRANSFORMACJE I PROBLEMY Z NIMI ZWIĄZANE

(Jerzy Kleer)	446
19.1. Świat współczesny jako świat różnych cywilizacji	447
19.2. Trzy cywilizacje	448
19.3. Świat współczesny jako jedność oraz sprzeczność różnych cywilizacji	450
19.3.1. Czynniki konsolidujące świat	450
19.3.2. Czynniki różnicujące świat	451
19.4. Świat jako obszar stałych transformacji	452
19.5. Trzy podstawowe rodzaje współczesnych transformacji	454
19.6. Więzy między cywilizacjami a transformacjami	456
19.7. Czym jest transformacja systemowa?	457
19.8. Transformacja jako proces wieloaspektowy	457
19.9. Modele przejścia do gospodarki rynkowej	461
19.10. Pułapki przejścia	463
19.11. Instytucje	466
19.12. Kryzys transformacyjny	467
19.13. Zamiast podsumowania	470
Literatura uzupełniająca	472
Pytania kontrolne do rozdziału	472

Rozdział 20. WPROWADZENIE DO EKONOMICZNEJ ANALIZY PRAWA

(LAW AND ECONOMICS) (Rafał T. Stroński)	473
20.1. Wiadomości wstępne	473
20.1.1. Początki kierunku ekonomicznej teorii prawa i jego główni przedstawiciele	473
20.1.2. Podstawowe założenia ekonomicznej analizy prawa	475
20.1.3. Ogólna ocena kierunku	476
20.2. Porządek organizowany prawnie a porządek organizowany prywatnie	476
20.2.1. Porządek organizowany prawnie a konieczność przełamania bariery kosztów transakcyjnych porządku organizowanego prywatnie	476
20.2.2. Konstytucja i prawo konstytucyjne	481
20.2.3. Ekonomiczna teoria tworzenia prawa przez organy władzy a organizacja grup interesów	483
20.2.4. Głosowanie wyborców jako forma wymiany rynkowej	485
20.3. Prawo własności a uprawnienia własnościowe	488
20.3.1. Ekonomiczne uzasadnienie powstania prawa własności oraz jego funkcje	488
20.3.2. Własność prywatna i społeczna	490
20.3.3. Alokacja prawa własności — twierdzenie Coase'a i koszty transakcyjne	492
20.3.4. Ochrona praw podmiotowych	496
20.4. Prawo zobowiązań (prawo o kontraktach i odpowiedzialność deliktowa)	499
20.4.1. Prawo o kontraktach	499
20.4.1.1. Ekonomiczne uzasadnienie prawa o kontraktach	499
20.4.1.2. Negocjacje, zawarcie i wykonanie umowy	501
20.4.1.3. Odpowiedzialność z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania umownego	505
20.4.2. Odpowiedzialność deliktowa w ujęciu ekonomicznym	508
20.4.2.1. Delikt jako prawna forma negatywnych efektów ekonomicznych	508
20.4.2.2. Efektywny poziom odpowiedzialności deliktowej	509
20.4.2.3. Zasady odpowiedzialności odszkodowawczej	510
20.5. O korzyściach dla prawników z nauki ekonomii i dla ekonomistów z nauki prawa	515
Literatura uzupełniająca	515
Pytania kontrolne do rozdziału	516
SKOROWIDZ PRZEDMIOTOWY	519